

Pettymykset ajattelun ajovoimana

Mat-2.197 Filosofia ja Systeemiajattelu

Reflektioessee

Tf Teknillinen fysiikka, ydintekniikka, 25280M (jatko-opiskelija)

Pertti Huhtanen

Luento-osallistumiseni 5 kertaa

Oma arvioni esseestä 3

Opin ajattelemaan ajattelemisen ajattelemista, tuli tarve säännölliseen

ajattelemisen ajattelemiseen

Opin lukemaan viisivuotiaana, koska äitini ja mummini eivät jaksaneet omien askareidensa ohessa lukea minulle television suomenkielisiä tekstityksiä jatkuvasti. Karjalaissyntyinen mummini opetti minulle aakkoset, tavaamisen ja lukemisen omilla menetelmillään, ja eipä aikaakaan, kun kädessäni oli Vinden "Ranskan luhistuminen" kaikkine sodan kauhuineen.

Koulun aloittaminen tuotti jonkinlaisen pettymyksen (Pettymys 1), koska haasteita oli muodollisen oppimisen saralla niukasti ja sosiaalisen oppimisen olin aloittanut koulun pihalla jo vauvaiässä asuessamme koulutalon takasiivessä. Äitini oli opettaja, ja minä aloitin hänen 1- ja 2-luokallaan. Hyvin nopeasti turhautuminen ja keskittymisen puute johti häiritsemiseen muiden "vilkkaiden" oppilaiden kanssa ja jäähyille koulun käytävälle.

Muutettuamme Hyvinkäälle (Nuuksioon verrattuna suurkaupunkiin) pääsin jo "ulkopuoliseen" oppiin, mikä meni pari vuotta mukavasti kertotaulua ja uhkaavaa laulun nelosta lukuun ottamatta. Keskkikoulun alaluokista en kostunut juuri paljoakaan - olin jo putoamassa kärryiltä. Vasta neljännen luokan lopussa minulle valkeni, että hulttioelämä koulussa 6,7 keskiarvoineen ei minua kauas auttaisi. Otin matematiikan apuopetusta, jotta oppisin prosenttilaskun, aloin käyttäytyä kunnolla opettajia kohtaan ja käytin läksyjen lukuun kolmekin tuntia päivässä, siis kaiken, mitä arkisin ja viikonloppuisin töissä käynniltä jäi.

Arvosanat nousivat ennätysvauhtia syyskuun alusta välitodistukseen mennessä miltei kaksi numeroa. Tutustuin evankelisluterilaiseen uskoon käytännössä, opiskelin myös filosofian historiaa, hieman Nietzscheä, Kantia ja muita aineita, jotka eivät kuuluneet opetuksen piiriin. Ihmettelin, mihin tätä kaikkea tarvitaan tasapaksussa maailmassa ja olin hienoisesti pettynyt (Pettymys 2) ikäisteni ja etenkin aikuisten tavattoman kapeaan elämännäkyyn.

Lukion loppuun mennessä olin jo saavuttanut kaiken: parhaat arvosanat, kuusi laudaturia, mahtavan luottamuksen kykyyni ratkaista globaaleja ongelmia tieteen ja vuorovaikutuksen keinoin. Hankkiuduin opiskelemaan teknillisen fysiikan

osastolle, puoliksi aihepiirin, puoliksi korkean pääsykynnyksen vuoksi. Petyin (Pettymys 3, ns. Otaniemen pettymys) hyvin nopeasti sekä yleisopintojen opetukseen, omiin vaatimattomiin kykyihini loistavista lukioarvosanoistani huolimatta että useimpien teekkareiden uomaelämänasenteeseen: ympäristön tulevaisuus, ihmisen tulevaisuus ja yhteiskunta ei kiinnosta, termiset turbokoneet jyrää.

Pyrkimykseni hyvään elämään arvottoman sijasta on siis parikymppiseksi ehdittyäni useita kertoja tuottanut pettymyksen. Annan tässä itselleni ajattelu- ja ajatteluniajattelutehtäviä:

Tehtävä 1) Johtuvatko pettymykseni omien kykyjeni puutteesta tai sosiaalisten taitojeni hiomattomuudesta (kesätehtävä)?

Tehtävä 2) Mikä merkitys pettymyskokemukseen on tunnelmilla, jotka kohtaan saavuttamissani "ihannemaailmoissa" (kesätehtävä)?

Tehtävä 3) Ovatko ne "systemisiä" (kesätehtävä)?

Tehtävä 4) Mihin pettymyksen kokeminen johtaa?

Otaniemen pettymys johti useanlaisten yhteisöjen osallisuuteeni. Ristin Kilta, Otaniemen ympäristöseura (OYS), Pehmeän teknologian näyttelyn työryhmä ja Insinöörin vastuu -seminaarin taustaryhmä olivat ihmisenä olemiseni ja ajattelun ajattelemiseni tärkeimpiä ravinnealustoja. 25 vuotta sitten virallisella Polilla filosofisten ja katsomuksellisten asioiden näkyvyys ei vetänyt vertoja prof. Kailan "Innovaatiot, tuotepolitiikka, tuotekehitys" seminaarisarjan suosiolle - sali täynnä, ulkopuolisia esiintyjä elinkeinoelämästä ja vaihtelua värähtelymekaanikoille.

Yritimme Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskuntana (TKY) ja minä sen "opetusministerinä" kampanjoin, keskusteluin, seminaarein, kultakimpalein ja hallintokollegissa istumalla vaikuttaa opetuksen monipuolistumiseen ja myös sen tason nostoon. Tuolloinen ympäristöpetus oli sekavaa yhden asian liikettä, työelämän sosiaalisten kysymysten opetuksen arvostus lähes nollassa. Muutos tuntui tärkeimmältä, muutoksen suuntaa olisi pitänyt ajatella huolellisemmin.

Sen sijaan OYS oli vaihtoehtoinen foorumi teekkareille, joita kiinnosti jonkin verran ympäristöasia ja aika paljon arvot, katsomukset ja ajattelun ajattelu. Piiri pysyi luonnollisesti pienenä, muutama kymmentä jäsentä. Pehmeän teknologian näyttely osallisti sitten tuhansia Otaniemessä ja Suomessa - näyttelyn syntyprosessi on varmasti hyvin tekijöiden mielessä ja sen on taatusti vaikuttanut sekä tekijöihin että näkijöihin. Sen voi myös lukea näyttelyn vieraskirjoista, joissa toisaalta hyökättiin rajusti hevonpaskatekkareita vastaan ja toisaalta ilon kyyneleet liuottivat mustetta ylistyskirjoituksista. Insinöörin vastuu -seminaari hyväksyttiin sitten jo TKY:n suojelukseseen - (toisin)ajattelijat olivat vaarallisen salonkikelpoisessa tilassa.

Neljännesvuosisata sitten ajatteleva tekkari haki apulantaa Otaniemen ulkopuolelta, opiskeli, teki töitä, keskusteli tai joi olutta aivan muissa maailmoissa ja tunnelmissa elävien ihmisten keskuudessa. "Otaantumisen" heräsi käsitteenä eloon, ja sitä vastustettiin monella tavalla. Omalta osaltani otaantumisen torjunta eteni harppauksin jo toisen opiskeluvuoden syksynä. Useimpina torstai-iltoina pakkasin kirjat Turun erikoispikavuoroon ja lähdin nykyisen vaimoni opiskeluyhteisöihin - luin tentteihin usein Åbo Akademin, yliopiston tai kaupungin kirjastoissa, kävin teattereissa ja konserteissa, seurasin naiseni lyhyttä ylioppilasteatteriuraa ja tapasin varmasti erilaista ajattelua, elämää ja ihmisiä kuin taas tiistai-aamuyön bussilla Otaniemeen palattuani.

Nykytekkarin ei turhaan tarvitse astua satakakkoseen, koska elämän rakennusaineet saa kootuksi Otaniemessä? Filosofian ja systeemiajattelun kurssi TKK:n B-salissa vetää puoleensa sekä DI-tutkinnon opiskelijoita, "valmiita" diplomi-insinöörejä että muuta yleisöä. Kaikki hyvin, vai mitä?

Ihmettely 1) Missä on etsimisen tuska?

Ihmettely 2) Onko sitten löytämisen riemuakaan?

Ihmettely 3) My way?

Ihmettely 4) Miksi ostaisin, minullahan on jo taulu?

Ihmettely 1) Missä on etsimisen tuska?

Itse tunnen olevani eniten läsnä ja oikea ihminen, kun "joudun" etsimään ja jopa kokemaan tuskia. Voiko käydä niin, että jonkun teekkarin elämästä jää puuttumaan etsimisen tuska, koska filosofia oli jo valmiina establishmentin kattamalla tarjottimella? Jääkö hän vaille jotain, jota hänen ihmisenä rakentumisensa olisi tarvinnut?

Ihmettely 2) Onko sitten löytämisen riemuakaan?

Voi, miten LÖYTÄMINEN on räjäyttänyt oman sisäistämiseni ja ajatteluni ajattelemisen (olisi ollut tietysti hyvä löytää hieman useammin)! Motivaatio hyppää huippuunsa ja oppiminen optimiinsa, kun asia on itse keksitty (vs. NIH, Not Invented Here).

Ihmettely 3) My way?

Arvokas, merkityksellinen ja hyvä elämä tarvitsee rakentuakseen etsimisen ja löytämisen tuskat ja riemut. Niistä syntyy sellainen My Way, josta voi olla nöyrästi ylpeä: olen etsinyt hyvää ja joskus aina sitä löytänyt - jatkan sillä tiellä, ja siitä merkinä minulla on kaksikymmenvuotias kulmistaan kulunut salkku, (kauan) kestävän(/neen) KEHITYKSEN keulakuva.

Ihmettely 4) Miksi ostaisin, minullahan on jo taulu?

Galleristi kysyi johtajalta: "Ostaako johtaja taulun?" Johtaja vastaa: "Kiitos, minulla on jo taulu". Voiko käydä niin, että jonkun teekkarin/diplomi-insinöörin elämässä tuntuu olevan rakennusaineet kohdallaan ja elämä etenee kuin juna, koska TKK:n opetusohjelmaan merkitty ja hyvin tunnettu filosofian kurssi on käyty, siinä ne asiat käsiteltiin ja seritifikaatti saatiin? Kysymys on naiivi mutta vastaus mahdollisesti pelottava.